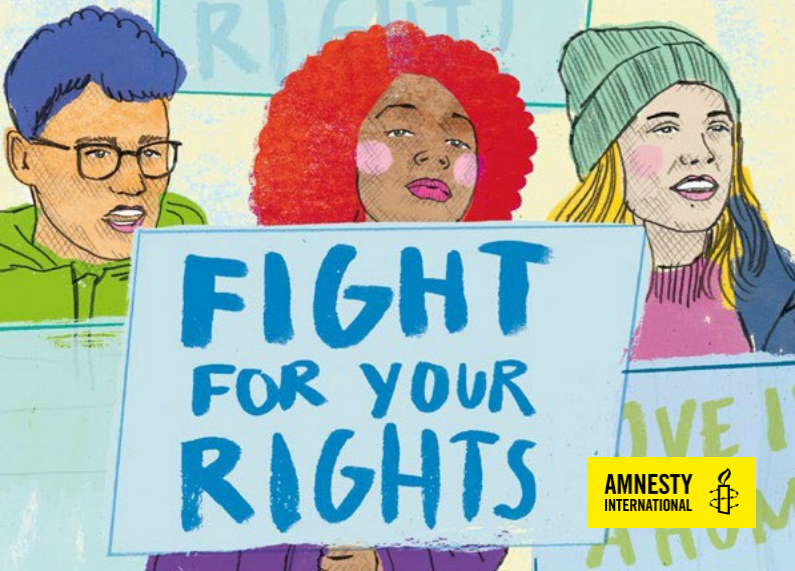

TVOJA PROTESTNÁ PRÍRUČKA

SPOZNAJTE SVOJE PRÁVA!

AMNESTY
INTERNATIONAL

Čo je to zhromaždenie? Čo si priniesť na zhromaždenie alebo demonstráciu? A čo nechať doma? Aké sú vaše práva a povinnosti počas zhromaždenia a čo robiť v prípade zásahu polície?

Táto príručka vám odpovie na najdôležitejšie otázky o organizovaní a účasti na protestoch, zhromaždeniach a demonstráciách.

Príručka je rozdelená na 3 časti: PRED, POČAS a PO zhromaždení. Nájdete v nej právne informácie, ale aj praktické odporúčania.

Veríme, že príručka bude pre vás užitočná, aj pri vašej najbližšej demonstrácii. Príručku nájdete aj na našom webe:

www.amnesty.sk/pravonaprotest

Poznáte svoje práva počas zhromaždení a demonštrácií? Ocitli ste sa niekedy na demonštrácii v situácii, keď ste si neboli istí, čo môžete alebo nemôžete robiť? Alebo čo vám polícia môže alebo nemôže urobiť? Príručka Amnesty International o zhromaždeniach a demonštráciách vám poskytne dôležité informácie o vašom práve na zhromažďovanie. Touto publikáciou chceme podporiť ľudí na celom svete, aby mohli uplatňovať svoje ľudské práva bez obáv. Všetci máme právo povedať, čo si myslíme, požadovať lepší svet a pokojne protestovať. Aby sme to však mohli robiť, musíme poznať svoje práva a povinnosti.

An illustration of four diverse individuals at a protest. A person in a yellow jacket holds a large sign at the top. A person with glasses holds a sign at the bottom left. A person with a red headscarf holds a sign at the bottom right. A person with short brown hair is on the far right. The background is a simple grey wall with a window showing a textured pattern.

PROTECT
HUMAN RIGHTS

FIGHT
FOR YOUR
RIGHTS!

The future
is female

OBSAH

PRED ZHROMAŽDENÍM

Úvod (s.3), Oznámenie zhromaždenia (s.8),
Spoznaj svoje ľudské práva (s.11), Typy a odporúčania (s.12),
Organizácia skupiny (s.14), Čo si vziať so sebou (s.16),
Zákaz zhromaždenia (s.18).

POČAS ZHROMAŽDENIA

Fotenie a filmovanie (s. 25), Anonymita (s.26), Policajná kontrola (s.29)

PO ZHROMAŽDENÍ

Zatknutie (s. 33), Na policajnej stanici (s.35),
Právo odmietnuť výpoveď (s.37), Ďalšie náročné situácie (s.39),
Pamäťový protokol (s.41), Právna ochrana (s.42).

PRED ZHROMAŽDENÍM

PRÁVO NA POKOJNÉ ZHROMAŽĎOVANIE!

ČO TO ALE ZHROMAŽDENIE JE?

Právo na pokojné zhromažďovanie nám umožňuje združovať sa s ostatnými ľuďmi a spoločne prejaviť vlastný názor (čl. 11 Európskeho dohovoru o ľudských právach; čl. 21 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach). Ide o zásadnú súčasť slobodnej občianskej spoločnosti.

Kolektívne vyjadrenie názoru je tiež silným apelom na zodpovedné inštitúcie a osoby. Zhromaždením môže byť napríklad politická či iná demonstrácia alebo pietne či spontánne stretnutia a pochody.

Právne možno zhromaždenie definovať ako **zámerné a dočasné zhromaždenie ľudí v verejnom či súkromnom priestore**.

Napr. piknik s priateľmi obvykle nie je považovaný za zhromaždenie a nie je ani chránený slobodou zhromažďovania.

Štáty majú povinnosť pokojné zhromaždenia umožniť a chrániť. Pokojné zhromaždenia chráni sloboda zhromažďovania. Takéto zhromaždenia nestrácajú svoj pokojný charakter v dôsledku ojedinelého násillia alebo protiprávneho jednania niektorých osôb. Polície má v takom prípade povinnosť riešiť prípadné delikty s konkrétnymi osobami. Zásah voči celému zhromaždeniu musí byť až úplne poslednou možnosťou.

Sloboda zhromažďovania sa vzťahuje aj na demonštrácie, ktoré nie sú v úplnom súlade so zákonom (napr. nedôjde k ich včasnému oznámeniu alebo ak boli zakázané kvôli stretu s inou demonštráciou). Proti takým demonštráciám môže polícia zasahovať len v nevyhnutnej miere. Rozpustené môžu byť taktiež len ak nastali okolnosti odôvodňujúce ich zákaz.

MUSÍM ZHROMAŽDENIE OZNÁMIŤ?

Áno, na Slovensku musí organizátor informovať príslušný obecný alebo mestský úrad (podľa miesta konania) najmenej 5 dní pred konaním zhromaždenia. Ak sa bude zhromaždenie konať vo viacerých obciach a mestách, musíte ho ohlásiť v každej obci či meste. Zhromaždenia však nepotrebujú schválenie. Úrad ich môže zakázať len podľa zákonom stanovených podmienok. Ak sa nevyjadrí, zhromaždenie môže prebehnúť.

Existujú aj zhromaždenia, ktoré nie je nutné nikomu oznamovať. Predovšetkým ide o náboženské stretnutia prebiehajúce na verejných miestach. Nie je potrebné oznamovať ani zhromažďovania, ktoré sa konajú pre konkrétnych hostí v obydliach či uzavretých priestoroch.

V prípade, že sú na jednom mieste oznámená dve zhromaždenia, má obecný úrad možnosť zakázať to zhromaždenie, ktoré bolo nahlásené neskôr. Tento postup je však v rozpore s praxou Európskeho súdu pre ľudské práva. Neumožňuje totiž prejavenie protichodných názorov dvoch odlišných skupín.

Ak zhromaždenie zvolávate, musíte počas jeho priebehu spolupracovať s políciou. Taktiež musíte úradu ohlásiť očakávaný počet účastníkov a zaistiť si dostatok spolu usporiadateľov starších ako 18 rokov. Musíte dbať na to, aby zhromaždenie bolo skutočne pokojné. Na záver je nutné ho oficiálne ukončiť.

SÚ POVOLENÉ SPONTÁNNÉ ZHROMAŽDENIA?

V bezprostrednej reakcii na prebiehajúce udalosti sa sloboda zhromažďovania vzťahuje aj na spontánne zhromaždenia. Ide o zhromaždenia, ktorých príčinu nebolo možné vopred predvídať (napr. rozhodnutie vlády, teroristický útok, úmrtie známej osobnosti). Nie je preto ani fakticky možné ich vopred ohlásiť. Spontánne zhromaždenie nemožno rozpustiť len preto, že nebolo oznámené. Účasť na spontánnych zhromaždeniach nemožno zakázať.

Poznámka: Ako organizátorovi zhromaždenia vám môže byť uložená pokuta za jeho neoznámenie, ak neoznámenie bolo neodôvodnené - napr. ak organizátor plánoval podujatie dlho vopred, ale zhromaždenie neoznámil úradom. Príkladom oprávneného spontánneho zhromaždenia na Slovensku sú napríklad zhromaždenia, ktoré sa udiali po strelbe a vraždách pred Teplárňou v roku 2022.

SPOZNAJTE SVOJE ĽUDSKÉ PRÁVA!

Aby ste vedeli, kedy sa s vami zaobchádza nespravodlivo, je dôležité poznať svoje práva:

- » Sloboda prejavu a zhromažďovania – máte právo protestovať a vyjadrovať svoj názor na verejnosti.
- » Ochrana slobody zhromažďovania – polícia nesmie zakazovať pokojné zhromaždenia, musí ich chrániť (» s. 18, » s. 45).
- » Polícia sa musí vyvarovať zbytočného a nepriemerného použitia sily proti demonštrantom.
- » Právo na lekársku starostlivosť – ak sa zraníte, máte právo na okamžitú lekársku pomoc (» s. 37, » s. 39).
- » Ochrana pred svojvoľným zatknutím a zadržaním – ak ste zatknutí či zadržaní, máte právo byť informovaní prečo. Máte právo nevypovedať a právo, aby u vášho výsluchu bol prítomný advokát. Pred výsluchom máte právo sa s ním osamote poradiť a zoznámiť sa s vašim spisom (» s. 33).
- » Právo na sťažnosť – ak boli vaše práva porušené, máte právo podať sťažnosť alebo žalobu (» s. 42).

- » Právo na súkromie – polícia môže zistiť vašu totožnosť len na základe určitého právneho základu a teda len vtedy, ak je to skutočne nevyhnutné. Nesmie svojvoľne zhromažďovať veľké množstvo údajov (» s. 28).
- » Štáty musia rešpektovať a chrániť právo na pokojné zhromažďovanie bez akejkoľvek diskriminácie!

TIPY: AKO SA PRIPRAVIŤ NA DEMONŠTRÁCIU

Premyslite si, čo budete na demonstrácii potrebovať a čo si chcete zobrať so sebou (» s. 16/17).

Premyslite si tiež, čo môžete na mieste očakávať a ako v prípade potreby vyhľadať pomoc – napr. kontaktovať priateľov alebo ich nájsť, ak sa od nich počas zhromaždenia oddelíte. Komunikovať cez mobil môže byť komplikované, je preto dobré vopred si dohodnúť konkrétne miesto, kde sa stretnete, ak sa od seba oddelíte.

- » Budte pokojní a ostražití. Počas zhromaždenia máte povinnosť dodržiavať pokyny organizátorov a polície.
- » Dávajte pozor na to či ste vy a ostatní v dobrom fyzickom a psychickom stave, ak niekomu príde zle, je nutné mu pomôcť. Ak sa u niekoho prejaví úzkosť či panika, pokúste sa o upokojenie.
- » Ak ste presvedčení, že polícia koná v rozpore so zákonom, môžete si ich konanie nahrať (» s. 22, » s. 40).
- » Na demonstráciu chodte aspoň vo dvojici. Na mieste sa môže stať, že budete potrebovať pomoc. Vezmete si so sebou svoje lieky, vodu a šatku. Informácie o svojich prípadných ochoreniach si vopred zapíšete na papier, ktorý si dajte do peňaženky (» s. 12).

CHOĎTE VIACERÍ!

Ak ste na žiadnej demonštrácii nikdy neboli, je dobré sa jej zúčastniť v skupine viacerých ľudí (zhruba 3 až 5). Dávajte na seba pozor a buďte k sebe ohľaduplní. Nikto by nemal zostať stranou alebo pozadu. Aj na pokojných demonštráciách je ľahké sa stratiť.

V priebehu demonštrácie sa snažte nerozdeliť, neskôr môže byť náročné nájsť jeden druhého. Je dobré si vopred dohodnúť konkrétne miesto stretnutia, ak sa od seba oddelíte. Komunikácia cez mobil na mieste môže byť zložitá, pretože na zhromaždeniach býva často hluk, a nie vždy popis miesta stretnutia všetci pochopia.

Je dobré mať vopred dohodnutý kontakt na osobu, ktorá vám pomôže v prípade akýchkoľvek komplikácií – či už zdravotných či v prípade, že by sa na demonštrácii čokoľvek zvrtilo. Dohodnite sa s touto osobou, že bude po dobu demonštrácie na príjmu.

Môže sa stať, že budete na demonštrácii, proti ktorej niekto povedie protidemonštrácii. Na Slovensku sa to občas deje, napríklad pri pochodoch Pride. Vopred si premyslite ako by ste prípadný stret s protidemonštrantami riešiť. Intenzita stretu môže záležať na tom, kde sa budete nachádzať v dave.

Usilujte sa o to, aby bol priebeh vašej demonštrácie pokojný. Chrániť pokojný priebeh zhromaždenie má aj polícia. Ak ste presvedčení, že protidemonštrácia narušuje priebeh vašej demonštrácie, obráťte sa na organizátorov, oni by následne mali situáciu riešiť s políciou.

Pred demonštráciou je vhodné si na papier alebo do zpisníku napísať niektoré dôležité telefónne čísla. Napr. na členy rodiny alebo priateľa, ktorí vám v krízových situáciách môžu pomôcť. Je tiež dobré mať u seba kontakt na advokáta. V prípade zatknutia síce polícia musí zatknutému čísla na advokáta poskytnúť, je však istejšie mať taký kontakt vopred pripravený.

Odporúčame do peňaženky pridať aj lístok s informáciami o vašom zdravotnom stave. Pre lekára môžu byť takéto údaje veľmi užitočné. Nezabudnite uviesť prípadné chronické choroby či tehotenstvo. Ak máte doma zvieru, o ktoré by sa nemal kto starať, ak by sa vám niečo stalo, odporúčame túto informáciu tiež dať do peňaženky.

Pero, papier, plán s dohodnutou trasou,
mapa mesta

V prípade potreby: lieky, hygienické potreby, hygienické vložky/tampóny, malá lekárnička.

Voda (Počas demonstrácie nemusí byť možné si vodu kúpiť. Nezanedbajte príjem tekutín)

Hotovosť

Doklady

Dôležité kontaktné čísla
(rodina, priatelia...)

Oblečenie podľa predpovedi počasia (hodí sa mať niečo nepremokavé či niečo na prezelečenie).

NA DEMONŠTRÁCIU SI

VEZMITE:

Mobil, aby ste v prípade nutnosti mohli kontaktovať blízkych. Ak idete na demonštráciu v skupine a stratíte sa, môžete si dohodnúť miesto stretnutia. Myslite na to, aby bol mobil nabitý.

Odporúčame si vziať powerbanku. Na zhromaždeniach nemusíte mať príležitosť mobil dobíjať.

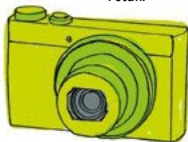

Voda
a potraviny.

Transparenty, tabule,
letáky, samolepky,
pištalka.

Foták.

Zvážte či je nutné vziať si so sebou nasledujúce veci:
domáce zvieratá, alkohol, objemné predmety.

V žiadnom prípade si so sebou neberte:
zbrane (napr. obranné spreje, pištole) alebo predmety podobné zbraňam (kamene, reťaze, tyče, ...).

MOŽNO ZHROMAŽDENIA OBMEDZIŤ ALEBO ZAKÁZAŤ?

Áno, zhromaždenie možno z určitých dôvodov obmedziť (napr. jeho trasu), a dokonca i vopred úradne zakázať. Slobodu zhromažďovania je však možné obmedziť len z veľmi závažných dôvodov. Všetky zásahy do slobody zhromažďovania musia byť zákonné, nevyhnutné a priemerné.

Zákaz zhromaždenia je závažným zásahom do základných práv. Musí sa jednať až o poslednú možnosť, ktorá musí byť primeraná konkrétnemu riziku. Obecní úrad musí každý jednotlivý prípad posudzovať zvlášť a na základe všetkých relevantných okolností.

Ak demonstráciu organizujete, máte povinnosť ju ohlásiť najmenej 5 dní vopred príslušnému obecnému alebo mestskému úradu. Musíte uviesť, koľko ľudí očakávate, aký bude ich účel a na akom mieste sa bude konať. V prípade organizácie pochodu musíte uviesť jeho trasu.

Úrad zhromaždenie nepovoľuje, ak sa nevyjadrí, zhromaždenie môže prebehnúť. Úrad musí zakázať také zhromaždenie, ktoré

a) vyzýva na popieranie či obmedzovanie osobných, politických a iných práv osôb pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické zmýšľanie, vieru, sociálne postavenie alebo podnecuje nenávisť a neznášanlivosť z týchto dôvodov;

- b) smeruje k výzve na násilie či hrubú neslušnosť;
- c) inak porušovať ústavu a zákony;
- d) koná sa na mieste, kde by hrozilo ohrozenie zdravia;

Úrad môže obmedziť časť trasy z dôvodu verejného záujmu alebo **kolízie s iným zhromaždením**. Dôležité je s úradom aktívne komunikovať. Potom je možné dosiahnuť obojstrannú spokojnosť. O samotnom zákaze zhromaždenia je možné rozhodnúť do 3 dní od jeho oznámenia. Ak dostanete rozhodnutie o zákaze zhromaždenie, môžete proti tomu podať žalobu (§ 402 a nasl. Správneho súdneho poriadku) v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia. Správny súd musí o vašej žalobe rozhodnúť do 3 dní od jej doručenia. **Podanie žaloby nemá odkladný účinok, ak nedostanete kladné rozhodnutie súdu vo váš prospech, zhromaždenie organizovať nemôžete. Odporúčame preto zhromaždenie oznámiť včas.** Na Slovensku je zakázané organizovať zhromaždenie v okruhu 50 m od NR SR alebo od miest, kde rokuje alebo rokujú jej výbory, podobné platí aj v čase zasadania ústavného súdu – sú zakázané zhromaždenia za účelom pôsobenia na jeho rozhodovanie.

ČO SA MOZE STAŤ, AK POJDEM

NA DEMONŠTRÁCIU, KTORÁ BOLA ZAKÁZANÁ?

Ak pôjdete na zhromaždenie, ktoré bolo zakázané, nehrozí vám na Slovensku v podstate nič. Samozrejme, zvolávateľ môže dostať od úradu pokyn zhromaždenie rozpustiť. Ak tak neurobí, zhromaždenie rozpustí polícia. Obe formy rozpustenia musíte rešpektovať. Ak to nebudete rešpektovať, vystavujete sa riziku pokuty v rámci správneho konania.

Je potrebné upozorniť, že ak organizujete zhromaždenie napriek jeho zákazu, dopúšťate sa priestupku. Ak sa zhromaždenia len zúčastňujete, dopúšťate sa priestupku v prípade, že budete ignorovať jeho rozpustenie.

AKO ZISTÍM, ŽE BOLO ZHROMAŽDENIE ZAKÁZANÉ?

Zhromaždenia sa zakazujú zriedka. Vo väčších mestách bývajú zákazy zverejnené na miestnych úradných tabuliach. Rozhodnutie o zákaze vždy obdrží organizátor, ktorého môžete kontaktovať aj s otázkou na to, či je zhromaždenie zakázané.

MOŽE POLÍCIA ZHROMAŽDENIE ROZPUSTIŤ?

Pokojná zhromaždenia sú v zásade vždy chránená slobodou zhromažďovania. Rozpustenie zhromaždenia musí byť vždy až tou poslednou možnosťou! Po rozhodnutí o rozpustení zhromaždenia musia úrady umožniť dobrovoľný odchod jeho účastníctva.

K rozpustenia zhromaždenia obvykle dochádza ústnym oznámením zo strany príslušných orgánov, a to pomocou megafónu, reproduktoru alebo zásahového vozidla. Musí byť jasné a zrozumiteľné celému účastníctvu. Ak nie je prítomný zástupca miestneho úradu, môže to urobiť polícia.

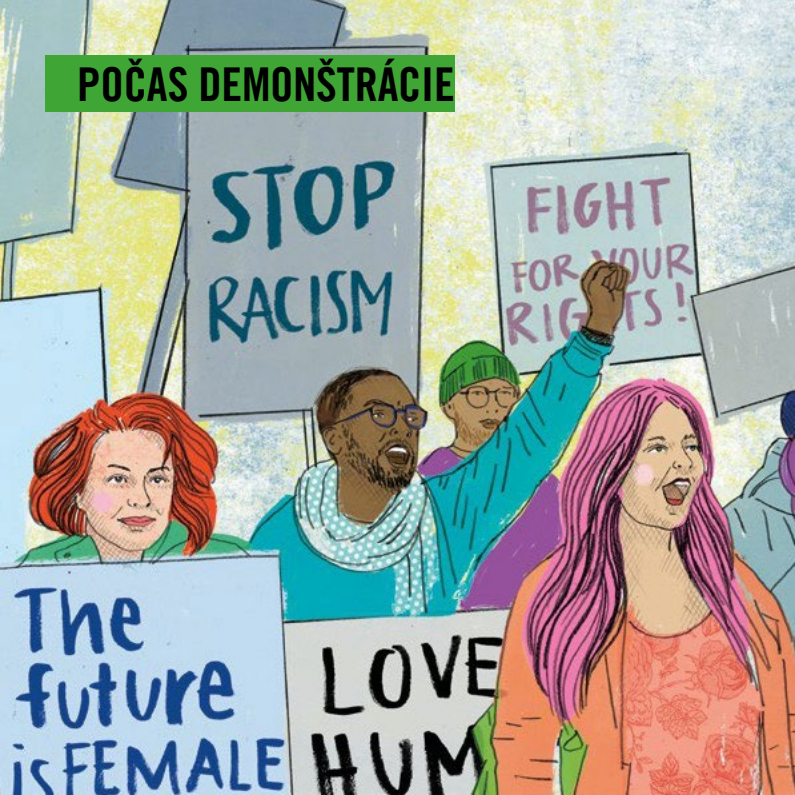
Akonáhle je zhromaždenie prehlásené za rozpustené, malo by jeho účastníctvo odísť. Ak zhromaždenie po prehlásení neopustíte, dopustíte sa priestupku. Polícia je potom oprávnená skontrolovať vašu totožnosť (» s. 28).

Použitie sily zo strany polície musí byť vždy primerané a vždy musí byť až poslednou možnosťou!

V praxi bývajú rozháňané demonštrácie políciou často obklúčené. Pre vás to znamená, že obklúčenie môžete opustiť až vtedy, keď sa polícii legitimujete.

POČAS DEMONŠTRÁCIE

STOP
RACISM

FIGHT
FOR YOUR
RIGHTS!

The
future
is FEMALE

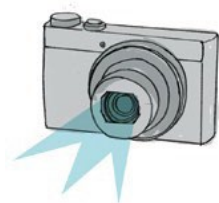
LOVE
HUM

MOŽEM NA DEMONŠTRÁCIÁCH NATÁČAŤ VIDEO ALEBO FOTOGRAFOVAŤ?

Máte právo protesty sledovať a tiež je natáčať či fotografovať. Na to nepotrebuje povolenie. Natáčať a fotiť na verejných akciách patrí medzi výnimky z ochrany osobných údajov stanovených GDPR a občianskym zákonníkom.

Ak by zásah polície bol nezákonný, videa a fotografie môžu byť dôkazom pri prípadnej žalobe na ochranu pred nezákonným zásahom polície (» [s. 40](#)).

Snažte sa prácu polície natáčaním alebo fotografovaním nerušiť.

ANONYMITA

Pri zhromaždeniach platí obmedzenie možnosti sa zahaľovať, a to z dôvodu identifikácie.

Na Slovensku platí všeobecný zákaz zahaľovania tváre na zhromaždeniach. Zahaľovanie je však prípustné v prípadoch, kedy je k tomu nejaký praktický a legitímny dôvod. Môže ísť o karnevaly s maskami, príp. o zahalenie z náboženských dôvodov (napr. ak sa zhromaždenia účastní moslimka). Povolené je zahaľovanie tváre zo zdravotných dôvodov (napr. ochrana pred COVID-19). Ak idete na zhromaždenie zahalení, mali by ste to byť schopní racionálne zdôvodniť. Dôvodom nesmie byť primárne sťaženie identifikácie vašej osoby.

Porušenie zákazu zahaľovania na zhromaždení môže byť považované za priestupok a môžete za to dostať pokutu ([» s. 44](#)).

MUSÍ SA POLÍCIA PREUKÁZAŤ?

Máte právo, aby sa vám policajt legitimoval služobným preukazom či policajným odznakom. Na odznak je vždy viditeľné identifikačné číslo. Ak by ste považovali jednanie polície za nezákonné, je možné sa následne brániť žalobou proti nezákonnému zásahu.

KEDY MOŽE POLÍCIA ZISŤOVAŤ VAŠU TOTOŽNOSŤ?

Policajná kontrola totožnosti vyžaduje právny základ. Ak budete požiadaní o preukázanie vašej totožnosti a máte pochybnosti, prečo tomu tak je, máte právo sa na to opýtať. Polícia vás môže identifikovať len vtedy, ak k tomu existuje zákonný dôvod, a to v nasledujúcich situáciách:

- » ste podozrivou osobou z priestupku alebo trestného činu.
- » je od vás požadované vysvetlenie.
- » ste sami oznamovatelia priestupku alebo trestného činu.

V praxi bude polícia vždy schopná vašu identifikáciu nejako odôvodniť. Policajti po vás môžu chcieť vaše meno, priezvisko, dátum narodenia, adresu trvalého či prechodného pobytu alebo adresy bydliska v zahraničí, rodné číslo a štátnu príslušnosť. Odporúča sa identifikovať sa pomocou občianskeho preukazu alebo cestovného pasu.

AKO SA MÁM SPRÁVAŤ POČAS POLICAJNEJ KONTROLY?

Ak máte pochybnosti o zákonnosti policajnej kontroly, máte právo sa polície opýtať na dôvod kontroly.

Je dobré požiadať políciu o ich identifikáciu pomocou služobného preukazu, odznaku a čísla. Táto požiadavka je oprávnená, nakoniec aj vy sami sa polícii identifikujete.

V prípade, že máte o zákonnosti zásahu polície ďalšie pochybnosti, môže byť pre budúce dokazovanie užitočné si ich zásah nahráť. Máte na to právo (» s. 25). Dávajte pozor, aby ste nahrávaním nerušili policajnú akciu (» s. 25).

Zachovajte pokoj a nenechajte sa vyprovokovať. S políciou spolupracujte. V žiadnom prípade sa nesprávajte agresívne, mohlo by to byť považované za útok na verejného činiteľa.

MUSÍM SI NA ZHROMAŽDENIE PRINIEŠŤ

PREUKAZ TOTOŽNOSTI?

Polícia má právo od vás požadovať preukázanie vašej totožnosti. Slovenské právne predpisy ale nikde výslovne neuvádzajú, že by ste mali povinnosť preukazovať polícii svoju identitu práve preukazom totožnosti. Malo by stačiť podať informácie ústne. Na druhej strane predložením preukazu totožnosti identifikáciu významne urýchlite, preto je to možné len odporučiť.

AKÉ ÚDAJE MUSÍM POLÍCIU POSKYTNÚŤ?

Polícii musíte povedať svoje meno, priezvisko, dátum narodenia, adresu miesta trvalého resp. prechodného pobytu alebo adresu bydliska v zahraničí, rodné číslo a štátnu príslušnosť.

V rámci identifikácie nie ste povinní uvádzať žiadne ďalšie údaje. Ak sa vás niekto spýta na ďalšie informácie, nemusíte odpovedať.

ČO AK ÚDAJE POLÍCIÍ NEPOSKYTNEM?

Ak údaje neposkytnete, polícia vás môže predviesť na policajnú stanicu, kde sa vás bude snažiť vyhľadať cez evidenciu obyvateľstva. Ak to nebude možné, je oprávnená k identifikácii prísť snímaním daktyloskopických otláčkov, zisťovaním telesných znakov, vyhotovením obrazových, zvukových a iných záznamov a odobratím vašich biologických vzorkov, ktoré poslúžia k identifikácii.

PO DEMONŠTRÁCIÍ

Disclaimer: Amnesty International nepovažuje za pravdepodobné, že by na Slovensku došlo k zatknutiu účastníctva pokojnej demonštrácie. Nasledujúca kapitola sa venuje tomu, že ako zachovať, ak by k tomu došlo. V prípade, že by účastník demonštrácie v jej priebehu nejakým spôsobom pochybil, je dobré, aby poznal svoje práva.

VAŠE PRÁVA V PRÍPADE ZATKNUTIA

Ak vás zatkli, máte právo poznať dôvod svojho zatknutia a polícia má povinnosť vám ho oznámiť. Máte právo na prístup k advokátovi čo najskôr po zatknutí. Pred výsluchom máte právo sa so svojím advokátom v súkromí poradiť. Telefonicky môžete informovať priateľa alebo člena rodiny.

Obvyklé dôvody zatknutia:

Polícia vás môže zatknúť o.i. vtedy, keď ste sa dopustili priestupku (» s. 28) a nepreukázali ste svoju totožnosť alebo ak ste boli zadržaní pri páchaní trestného činu (» s. 34) či bezprostredne po ňom.

DOBA ZADRŽANIA

Na Slovensku platí, že vás polícia môže zadržať najviac na 48 hodín. V prípade, že ste obvinení z trestného činu a orgány činné v trestnom konaní vás chcú vziať do väzby, musí to navrhnúť súdu. Súd má potom zväčša 48 hodín na to, aby rozhodol o vašej väzbe. Uplynutím ktorejkoľvek z týchto lehôt je dôvodom pre vaše prepustenie.

Do väzby môžete byť vzatí len v prípade, že ste veľmi pravdepodobným páchatelom trestného činu. Prítomné musí byť aj riziko, že chcete utiecť, budete sa ukrývať alebo budete ovplyvňovať svedkov.

NA POLICEJNEJ STANICI

Po zatknutí budete prevezení na policajnú stanicu. Polícia vás musí zrozumiteľne informovať o vašich právach a dôvode vášho zatknutia.

Zachovajte pokoj a v žiadnom prípade nepanikárte. .

V prípade, že budete vypočúvaní, môžete využiť svoje právo odmietnuť vypovedať (> s. 37).

Ak máte menej ako 18 rokov a ste zatknutí, musí polícia k výsluchu priviesť aj advokáta. Na advokáta však máte právo aj vtedy, ak ste už plnoletí. Môžete požadovať jeho prítomnosť pri výsluchu a máte právo sa s ním pred výsluchom v súkromí poradiť. Radiť sa s advokátom môžete aj v priebehu výsluchu, nie však ohľadne už položenej otázky zo strany polície.

AK CHCETE OBHAJCU A NEMÁTE HO

Ak chcete obhajcu a nemáte ho, polícia vám musí predložiť katalóg možných obhajcov, na ktorých sa možno obrátiť. Ak nemáte dostatočné finančné prostriedky, štát má povinnosť vám ustanoviť obhajcu bezplatne.

Polícia vás môže chcieť vyfotografovať alebo vám odobrať otlaky prstov či vzorku DNA. Pri zatknutí platí zákaz sebeobviňovania. Polícia po vás nemôže vynucovať, aby ste vypovedali, priznali sa či napríklad napísali niekoľko slov na papier pre identifikáciu písma.

*Využívam svoje právo
odmietnuť výpoveď*

Ak potrebujete lieky, oznámte to polícii. Ak ste zranení, môžete požadovať, aby vás vyšetril lekár alebo aby ste boli v závažných prípadoch prevezení do nemocnice.

ODMIETNUŤ VYPOVEDAŤ

Ako obvinený máte vždy právo odmietnuť vypovedať. Polícii môžete povedať: „Využívam svoje právo odmietnuť vypovedať.“

Poznámka: Ak napríklad poviete, že o danej téme nič neviete, že ste nikde neboli alebo že si niečo nepamätáte, je to tiež výpoveď.

Ak ste obvinení, je strategické využiť právo nevypovedať až do chvíle, keď bude mať váš obhajca možnosť spis preštudovať. Následne môžete s obhajcom v súkromí obsah spisu prebrať. Vysvetlí vám, čo je vám kladené za vinu. Môžete potom vymyslieť stratégiu ako budete vypovedať pri výsluchu za prítomnosti obhajcu.

PREČO JE DOLEŽITÉ ODMIETNUŤ VYPOVEDAŤ BEZ PRÍTOMNOSTI OBHAJCU?

Výpoveď bez obhajcu pre vás môže byť nevýhodná. Ak nemáte premyslenú stratégiu výpovede a nepoznáte obsah spisu, môžete ľahko a nevedomky seba či iné usvedčiť.

Polícia vám bude odporúčať, aby ste vypovedali aj v neprítomnosti obhajcu. Ak ste obvinení, tak to nerobte. Odmietnutím výpovede neprichádzate o právo vypovedať. Môžete tak urobiť až s obhajcom.

Orgány činné v trestnom konaní na vás musia pozeráť ako na nevinných, pokiaľ nie je vnosený odsuzujúci rozsudok – platí prezumpcia nevinoty.

ČO UROBIŤ PO PREPUSTENÍ?

Porozprávajte sa o všetkom s ľuďmi, ktorým dôverujete.

Možné psychické problémy berte vážne a v prípade potreby vyhľadajte odbornú pomoc.

- » Ak ste zranení, nechajte sa vyšetriť lekárom, ktorý vaše zranenie zdokumentuje.
- » Zapište si všetko, čo si pamätáte zo zhromaždenia a z toho, čo sa udialo po ňom. Ľudia majú tendenciu niektoré informácie časom zabudnúť (» s. 41).
- » Ak sa chcete brániť proti konaniu polície alebo očakávate, že vám bude uložená pokuta, vyhľadajte právnu pomoc. V mnohých mestách existujú bezplatné právne poradenské centrá. Kontaktujte ich včas.

Pre komunikáciu s úradmi je vhodné mať zriadenú elektronickú schránku. Môžete takto s úradmi komunikovať aj v situácii, kedy nie ste dlhšiu dobu na svojej trvalej adrese.

CO MOŽETE UROBIŤ, AK STE VIDELI

PORUŠOVANIE ĽUDSKÝCH PRÁV?

Zostaňte v pokoji.

Situáciu zdokumentujte písomne alebo ju natočte, bez toho aby ste obťažovali políciu (» s. 25).

Zapíšte si, čo všetko ste videli vrátane všetkých podrobností. Ľudia majú tendenciu časom detaily zabudnúť (» s. 41).

Ak chcete, ponúknite sa druhým ako svedok a poskytnite im svoj kontakt. Môžete im tým naozaj pomôcť.

PAMĚŤOVÝ PROTOKOL

Paměťový protokol je písomný záznam určitých udalostí a slúži ako pamäťová pomôcka.

Napíšete paměťový protokol čo najskôr po udalosti, bez toho aby ste o nej predtým podrobne hovorili s inými ľuďmi. Ak ide o trestné či priestupkové konanie, často trvá dlho a je náročné si všetky informácie po celú dobu pamätať. Po dlhšej dobe, ľudia majú často skreslené spomienky.

V niektorých prípadoch sa stáva, že otázky na určité záležitosti môžete byť dostať aj o niekoľko rokov neskôr.

Paměťový protokol sa snažte uchovávať v bezpečí.

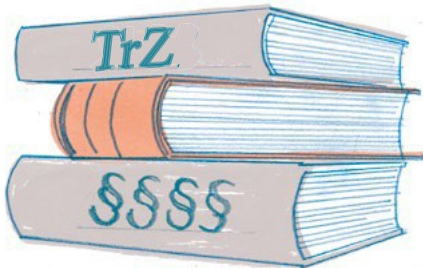
AKÝM SPOSOBOM SA BRÁNIŤ?

Ak vám bude doručené uznesenie o zahájení trestného stíhania, odporúčame obrátiť sa na obhajcu, ktorý vás bude v konaní ďalej obhajovať.

Ak by ste boli obvinení z priestupku dostanete predovšetkým na prejednanie priestupkovej veci.

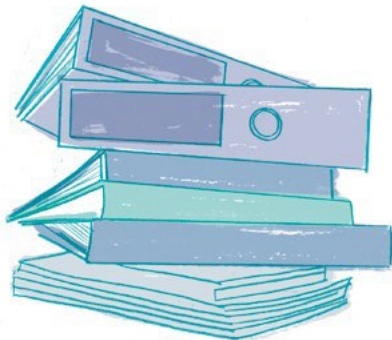
Ak sa sami chcete aktívne brániť proti postupu polície, môžete podať sťažnosť na každom útvere Policajného zboru SR alebo na Úrad inšpekčnej služby MV SR. Žaloba môže byť o niečo efektívnejšia, je však finančne náročnejšia.

V prípade, že sa rozhodnete podať žalobu proti nezákonnému zásahu polície, odporúčame, aby ju pripravil advokát. Je nutné ju podať do dvoch mesiacov od doby, kedy malo k nezákonnému zásahu dôjsť. V žalobe je potreba zásah popísať, opísať dôležité skutočnosti, označiť dôkazy a navrhnúť rozhodnutie súdu. Váš pamäťový protokol v tom môže vášmu advokátovi významne pomôcť.

OBRANA PROTI ROZHODNUTÍ O PRIESTUPKU

Proti rozhodnutiu o priestupku v súvislosti s zhromaždením (napr. porušení zákazu maskovania nebo nenahlášení zhromaždenia) sa môžete obvykle do 15 dní od doručenia rozhodnutia odvolať. Odvolanie podajte na obecný úrad, ktorý o veci rozhodoval. Ten ju následne postúpi ďalej k rozhodnutiu. Máte právo ďalej nazerať do spisu.

OBRANA PROTI ZÁKAZU ZHROMAŽDENIA

Ak miestne úrady vaše zhromaždenie zakážu, máte právo podať proti rozhodnutiu žalobu. Žalobu môžete podať do 15 dní od doručenia rozhodnutia o zákazu demonštrácie. Ak žalobu podáte, musí o nej súd rozhodnúť do 3 dní od jej doručenia. Ide o pomerne rýchlu a efektívnu obranu, ktorá zaisťuje, že sa prípadné zhromaždenie stihne v pôvodnom čase realizovať.

An illustration of three diverse individuals at a protest. On the left, a young man with blue hair and glasses. In the center, a woman with a large red afro. On the right, a woman with blonde hair wearing a green beanie. They are holding signs with messages about human rights.

LOVE IS
A HUMAN
RIGHTS

FIGHT
FOR YOUR
RIGHTS

LOVE IS
A HUMAN

Amnesty International je najväčšia ľudskoprávna mimovládna organizácia na svete – celosvetové hnutie viac ako 10 miliónov ľudí z viac než 150 krajín a území sveta usilujúcich sa o dodržiavanie a obranu ľudských práv na celom svete. Viac informácií:

[amnesty.sk](https://www.amnesty.sk)

[amnesty.sk/mame-pravo-kricat-za-prava/](https://www.amnesty.sk/mame-pravo-kricat-za-prava/)

[amnesty.sk/pravonaprotest](https://www.amnesty.sk/pravonaprotest)

Príručku vytvorila Amnesty International Rakúsko. Preklad a adaptáciu do slovenského jazyka pripravila Amnesty International Slovensko a finančne ho podporila Amnesty International Rakúsko.

Preklad: Laputa, o.z.

Grafika: Kathrin Frank

Grafická úprava slovenskej verzie: Laputa, o.z.

Amnesty International Slovensko

Štefánikova 16, 81104 Bratislava, Slovensko

E-mail: amnesty@amnesty.sk

Web: www.amnesty.sk